ՀՀ Զինված ուժերի 10-ամյակին ընդառաջ

«ՀԱՏՈՒԿ ԳՆԴԻ» ԱՌԱՋԻՆ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԸ

Բանակի առաջնեկի՝ «Հատուկ գնդի» մասին բավականաչափ ասվել ու գրվել է: Պատմությունը գնահատվում, արժեվորվում է: Մենք զրուցում ենք «Հատուկ գնդի» առաջին հրամանատար, գնդապետ ՍԵՐԳԵՅ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆԻ հետ:

-Հայրս ապարանցի է, մայրս քյավառցի: Հայրս, որ բարձրագույն գյուղատնտեսական կրթություն ուներ, մերժում է մայրաքաղաքում աշխատելու բոլոր առաջարկները ու մեկնում շրջան՝ Մարտունի: Այստեղ 1936թ. ծնվել եմ ես,-պատմում է գնդապետը:-Հետագայում տեղափոխվել ենք Երեւան: Սովորել եմ թիվ 17 դպրոցում: Յոթնամյա դասարանից հետո աշխատել եմ ...գործարանում, սովորել ...ն դպրոցում գործող Երեւանյան Երիտասարդ բանվորների թիվ 7 դպրոցում: Այնուհետեւ 1954-57թթ. սովորել եւ ավարտել եմ Թբիլիսիի զինվորական հրետանային ուսումնարանը, ծառայության նշանակվել Թուրքեստանի զինվորական օկրուգում: 1964-68թթ. սովորել եմ Լենինգրադի հրետանային ակադեմիայում եւ մինչեւ 1973թ. ծառայել Հունգարիայում: Այնուհետեւ տեղափոխվել եմ Մերձկարպատյան զինվորական օկրուգ, իսկ 1974թ. վերջին, որպես ավագ դասախոս, աշխատել եմ Խմելնիցկու բարձրագույն հրետանային ուսումնարանում: Զորամասերում ունեցել եմ տարբեր հրամանատարական պաշտոններ: Եղել եմ բրիգադի հրամանատարի տեղակալ, կոչումս՝ փոխգնդապետ: 1980-83թթ. մեկնել եմ Աֆրիկա, դասախոսական աշխատանք կատարել Ալժիրի գլխավոր շտաբի ակադեմիայում: Այնուհետեւ կրկին վերադարձել եմ Խմելնիցկու հրետանային ուսումնարան, որտեղից էլ 1987թ. զորացրվել եմ:

Ասենք, որ խորհրդային բանակում ծառայելու ընթացքում գնդապետ Սերգեյ Առաքելյանը պարգեւատրվել է մեկ տասնյակից ավելի մեդալներով ու շքանշաններով, 1996թ. հայրենիքին մատուցած ծառայությունների համար պարգեւատրվել է «Մարտական խաչ» երկրորդ աստիճանի շքանշանով:

-Ի՞նչ էիք անում զորացրվելուց հետո եւ ինչպե՞ս ընդգրկվեցիք շարժման մեջ:

-Վերադարձել էի Երեւան եւ ուզում էի կարգավորել բնակարանային հարցերս, որպեսզի ընտանիքս էլ տեղափոխեի: Շարժումն սկսվեց, եւ ես էլ բոլորի պես մասնակցում էի միտինգներին, հետեւում իրադարձությունների զարգացմանը: Երբ հակամարտությունը խորացավ, եւ ռազմական գործողությունները սաստկացան, իմ ծառայությունն առաջարկեցի: 1989թ. ՀՀՇ շենքում մեզ մի սենյակ հատկացրին, սկսեցին կազմավորվել երկրապահ ջոկատները:

-Այդ ժամանակ յուրաքանչյուր քաղաքական կազմակերպություն իր զինված ջոկատն ուներ, ստացվո՞ւմ էր աշխատանքը տարբեր ուժերի հետ:

-Դժվարություններ շատ կային: Քաղաքականությունը խանգարում էր արդյունավետ պաշտպանության կազմակերպմանը: Ներքաղաքական իրավիճակը չափազանց լարված էր, Երեւանում մտցվեց պարետային ժամ, որն իրականացվում էր մեր ուժերով: 1990թ. խորհրդարանական ընտրությունները եւ նոր կառավարության ձեւավորումը ... նշանակություն ունեցան ինքնապաշտպանության կազմակերպման համար:

-Ինչպե՞ս կազմավորվեց «Հատուկ գուն-

-Հասկանալի է, որ դեռեւս կար ԽՍՀՄ-ը, եւ մեզ չէին թողնի առանձին զորամաս ստեղծել: Սակայն դրա անհրաժեշտությունը կար, եւ մտածում էինք այդ մասին: Վարչապետ Վազգեն Մանուկյանի որոշումով հավաքակայանը մեզ էր հատկացվել: Օգոստոսի վերջին 2-3 ջոկատ գնաց հավաքակայանն ընդունելու: Վազգեն Սարգսյանն ինձ հանձնարարեց սկսել գործը: Սեպտեմբերի 3-ին ԱԺ պաշտպանության եւ ներքին հարցերի հանձնաժողովը հանձնարարեց կազմավորել գունդը: Այն կոչվում էր ՆԳ նախարարությանն առընթեր հատուկ գունդ: Սեպտեմբերի 13-ին եղավ կառավարության որոշումը գնդի ստեղծման մասին, իսկ սեպտեմբերի 15-ին ես նշանակվեցի հրամանատար: Առաջին օրվանից կամավորական ջոկատներն սկսեցին գալ եւ համալրել գունդը: Սեպտեմբերի 18-ից սկսվեցին դասընթացները, պարապմունքները: Առաջին երդման արարողությունը վարչապետի ներկայությամբ տեղի ունեցավ հոկտեմբերի 5-ին: Առաջինը երդում ընդունեց Երեւանի առաջին վաշտը, որի հրամանատարն էր Ջիվան Աբրահամյանը: Ասեմ, որ գնդի շտաբի պետը երկու-երեք շաբաթ հրազդանցի Սլավիկն էր, իսկ հոկտեմբերի վերջին նշանակվեց այն ժամանակ փոխգնդապետ Ֆելիքս Գզողյանը, սպառազինության գծով տեղակալը Կոստանյան Կոստյան էր: 2-3 շաբաթ թիկունքի պետի աշխատանքները կատարեց Արկադի Տեր-Թադեւոսյանը: Երեւանի եւ մյուս շրջանների բոլոր ջոկատները դարձան վաշտեր: Երկու շաբաթվա պարապմունքներից հետո, զինվորական երդում ընդունելով, նրանք մեկնում էին սահմանային շրջաններ՝ մարտական առաջադրանք կատարելու: Ընդհանուր առմամբ ձեւավորվեց 29 վաշտ:

-Պարոն գնդապետ, ինչպե՞ս էին հաղթահարվում դժվարությունները, հանդերձանք, սնունդ, զենք, զինամթերք...

-ՆԳ նախարար Կառլոս Ղազարյանը մեծ օգնություն եւ հոգատարություն էր ցուցաբերում գնդի նկատմամբ: Համարյակրեն մեզ էր տրամադրում պահեստներում եղած տեխնիկան, հանդերձանքը, զինամթերքը: Օրը մեկ-երկու անգամ գունդ էր գալիս Վազգեն Սարգսյանը, գրեթե ամեն օր զանգահարում էր Վազգեն Մանուկյանը: Կապը շրջանների, Արցախի հետ հիմնականում մեր միջոցով էր ապահովվում, ղեկավարությունը իրադրությանը մեր միջոցով էր տեղեկանում: Ասեմ, որ յուրաքանչյուր կամավոր ուներ մեկ զինվորական, երկու ոստիկանական հագուստ, ձեռք էին բերվել ավտոմատներ:

-Ինչպե՞ս էր կատարվում զենքի, զինամթերքի բաշխումը վաշտերին:

-Վաթսուն մարդուց բաղկացած վաշտին տալիս էինք 20 ավտոմատ: Առհասարակ, հաշվի էինք առնում, թե որտեղ ինչքան զենք կա, իրադրությունն ինչպիսին է, եւ ըստ այդմ բաշխում: Կապանում քիչ կար, նրանց շատ զենք էինք տալիս: Գիտեինք, որ Մեղրիում Ղեւոնդը շատ ուներ, քիչ էինք տալիս: Ասեմ, որ մենք միմյանց կապված ենք եղել եղբայրական սիրով, միշտ հասկացել ենք իրար: Երբ աշխատավարձի հարց եղավ, որոշեցինք, որ բոլորս պիտի ստանանք միեւնույն չափի աշխատավարձ՝ 350 ռուբլի: Տղաներն էլ շատ կարգապահ ու շատ լավն էին:

Ես երբեք չեմ մոռանա Ֆեդյայի ձայնը, Ջիվանի ծիծաղը...

-Խորհրդային բանակի կողմից գնդի վրա ճնշումներ չե՞ն եղել:

-1991թ. ապրիլի վերջերին Երեւանում դեսանտ իջեցվեց փոքր օդանավակայանի տարածքում: Գունդն անցավ ընդհատակ: Շտաբ՝ հավաքակայան գնում էինք ես ու մի քանի մարդ: Բախումը եղավ Նոյեմբերյանում, որից հետո Հրազդանի վաշտը Սլավիկի գլխավորությամբ Իջեւան-Դիլիջան հատվածում վերցրեց 11 տանկ՝ անձնակազմերով, հետո եղան բանակցություններ, եւ տանկերը վերադարձրինք, բայց տղաները նրանց վրայի գնդացիրները հանել էին:

-Պարոն գնդապետ, շրջաններում վաշտերն ինչպե՞ս էին համագործակցում ինքնապաշտպանական մյուս ջոկատների հետ:

- Այդտեղ լուրջ խնդիրներ կային: Ես տղաներին հանձնարարում էի անտեղի զինամթերք չվատնել, կրակել միայն թշնամու կենդանի ուժի վրա, սակայն դիրքերում իրենց հարեւանությամբ գործող ջոկատները շատ արագ սպառում էին իրենց զինամթերքը եւ դիրքերը թողնելով վերադառնում: Առաջանում էին անպաշտպան գոտիներ, իսկ մեր վաշտերը միմյանց փոխարինում էին միայն իմ հրամանով եւ երբեք ինքնագործունեությամբ չէին զբաղվում, բացի այդ, ես իմ տեղակալներին ուղարկում էի այնտեղ, ուր պետք էր:

Առաջին զոհն ունեցել ենք Արծվաշենում՝ Կրասնոսելսկի վաշտից, առաջին վիրավորը Վալերին էր՝ Սիսիանում: 1991թ. հուլիսի 3-ին Ջիվանի վաշտը մեկնեց Արցախ: 10-12 օր անց զոհվեցին Ջիվանը, Վարդանը, Կոլյան: Լուրը չափազանց ծանր էր...

-Ե՞րբ բաժանվեցիք գնդից եւ ինչո՞ւ:

-1991թ. հոկտեմբերին՝ իմ հիվանդության պատճառով, կար նաեւ այլ հանգամանք: ՆԳՆ նոր ղեկավարությունն ուզում էր գունդը դարձնել պահեստային ծառայություն իրականացնող ստորաբաժանում: Այդ գաղափարին դեմ էին նաեւ տղաները, որոնք իրենց կոչումը հայրենիքը պաշտպանելու մեջ էին տեսնում: Ես գունդն հանձնել եմ Գրիգորի Գրիգորյանին եւ մեկնել Մոսկվա բուժման: Հետո իմացա, որ Ուկրաինայում թոռնիկս ծանր հիվանդ է: Ամբողջ մեկ տարի էլ ձգտում էի փրկել նրա կյանքը, չհաջողվեց...

-Տարիների հեռվից ինչպե՞ս եք գնահատում գնդի գործունեությունը:

-Նախ՝ գունդը կատարեց իր գլխավոր խնդիրը եւ ապահովեց ազգաբնակչության անվտանգությունը սահմաններում, Արցախում: Շատ տեղերում տղաներն էին ապահովում բնակչության անվտանգ բերքահավաքը: Գունդը դարձավ երկրի ներքին կայունության երաշխավորը: Միլիցիայի աշխատանքը կազմակերպված էր, եւ ժողովուրդը մեր վաշտերին էր ապավինում, վստահում: Գնդի գոյությամբ եւ գործունեությամբ նորանկախ հանրապետությունում կանխվեց քաղաքացիական պատերազմը, ինչը շատ իրական էր ու հնարավոր: Հատուկ գնդի զինվորներն անցնելով մարտական երկար ուղի՝ համալրեցին ազգային զորամասերի սպայակազմերը, կարեւոր դեր ունեցան հետագա լայնածավալ մարտական գործողությունների, ինչպես նաեւ ընդհանուր բանակաշինության գործում:

-Ինչպե՞ս ընթացավ գնդի հետագա ուղին, ովքե՞ր առաջ տարան Ձեր գործը:

-Գունդը բաժանվեց երկու մասի՝ տեղակայվելով «Մայրաքաղաքային» զորամասում եւ Նուբարաշենում: Առաջին մասի հրամանատարներ դարձան Վլադիմիր Կարապետյանը, ժամանակավորապես՝ Վահան Պապոյանը, հետո Գագիկ Մելքոնյանը, Համո Հովհաննիսյանը, Ալբերտ Գալստյանը: Նուբարաշենում՝ Աշոտ Պետրոսյանը, Ֆելիքս Գզողյանը, Ռուբիկ Մարդանյանը, Մանվել Գրիգորյանը:

-Իսկ ինչպե՞ս ընթացավ առաջին հրամանատարի զինվորական ուղին:

-1995թ. Հանրապետության հրապարակում հանդիպեցի Վազգեն Սարգսյանին, համոզեց, որ կրկին ծառայության անցնեմ: Ինձ նշանակեցին հրետանու վարչության պետի տեղակալ՝ անձնակազմի գծով, հետո աշխատեցի զորքերի ծառայության պետ, այժմ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ինստիտուտի հրետանու ամբիոնի պետի տեղակալն եմ, իմ փորձն ու գիտելիքներն եմ հաղորդում ապագա սպաներին:

ԱՐԱՄ ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՄԻՆԻՍՏՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՐԳԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՈՒԿ ՍՏՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԱՆԴԱՄԻ

ԵՐԴՈՒՄԸ

Ես՝... զորագրվելով Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության եւ հասարակական կարգի պահպանության հատուկ ստորաբաժանումների շարքերը, Աստծո եւ ազգիս առջեւ երդվում եմ

-անմնացորդ նվիրվել Հայրենիքիս պաշտպանության եւ վերածննդի սուրբ գործին.

-դառնալ նվիրյալ զինվորը Հայաստանի վերականգնվող պետականության:

Երդվում եմ մինչեւ վերջ հավատարիմ մնալ իմ հայրենիքին, լինել ազնիվ, կարգապահ.

-չխախտել Հայաստանի սահմանադրությունը եւ օրենքները.

-պահպանել պետական եւ ծառայական գաղտնիքները.

-չարատավորել հայրենիքի զինվորի անունս եւ ընկերներիս պատիվը անվայել վարքով եւ անկարգապահությամբ.

-չծառայեցնել զենքս անձնական շահադիտական նպատակների համար.

-հանուն Հայաստանի Հանրապետության չխնայել կյանքս:

Ու թե դրժեմ երդումս, թող որ ինձ պատժեն Հայաստանի Հանրապետության օրենքների ամբողջ խստությամբ: